

**การพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง
เพื่อเสริมสร้างความไวทางจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี**

**Development of an Instructional Model based on Authentic Learning
Approach to Enhance Ethical Sensitivity of Nursing Students**

อรอนงค์ รongsawat^{1*}, พันัสยา Wannawilai¹, ปฐมามาต Chotibun¹, จีระภา Nasae¹, อริสา Chitviboon¹,
และ อรทัย แก้วมหากาฬ¹

Onanong Rongsawat^{1*}, Panatsaya Wannawilai¹, Pattamamas Chotibun¹, Jeerapar Nasae¹,
Arisa Chitviboon¹ and Oratai Kaewmahakan¹

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก^{1*}

Boromarajonani College of Nursing, Songkhla, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute^{1*}

(Received: April 28, 2020; Revised: September 13, 2021; Accepted: September 27, 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อเสริมสร้างความไวต่อปัญหาเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วย 3 ระยะ ระยะที่ 1 ศึกษาปัญหาสถานการณ์การจัดการเรียนการสอนในการปฏิบัติทางการพยาบาลด้านความไวทางจริยธรรม อาจารย์นิเทศจำนวน 19 คน ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อเสริมสร้างความไวทางจริยธรรม ระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อเสริมสร้างความไวทางจริยธรรมและประเมินความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 จำนวน 54 คน เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่นักวิจัยพัฒนาขึ้นและแบบสอบถามปัญหาสถานการณ์ แบบประเมินความไวทางจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล แบบประเมินความคิดเห็นต่อรูปแบบ โดยแบบประเมินความไวทางจริยธรรม ได้ค่าดัชนีความเที่ยงตรงทั้งฉบับ (S-CV) เท่ากับ .85 ความเชื่อมั่นโดยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .94 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน Paired t-test และการจัดกลุ่มค่า หาข้อสรุป ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาการจัดการเรียนการสอนในการปฏิบัติทางการพยาบาลด้านความไวทางจริยธรรม ได้แก่ 1) นักศึกษาพยาบาลนำทฤษฎีจริยธรรมสู่การปฏิบัติการพยาบาลได้ไม่ครอบคลุม 2) ขาดรูปแบบการเรียนการสอนในการสอดแทรกประเด็นจริยธรรมทางการพยาบาล และ 3) นักศึกษาพยาบาลมีรับรู้ปัญหาทางจริยธรรมแตกต่างกันและค่อนข้างซ้ำ

2. รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง ได้แก่ 1) Ethics Conference (ประชุมปรึกษาทางจริยธรรม) 2) Ethics Round (ตรวจเยี่ยมทางด้านจริยธรรม) และ 3) Ethics Report (รายงานวิเคราะห์ประเด็นทางจริยธรรม)

3. ความไวทางจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลเพิ่มขึ้นก่อนการพัฒนาารูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = 4.63, p = .001$) ผลการประเมินความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง พบว่ามีประโยชน์มากในด้านการลดความเสี่ยงและป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้น การลดความผิดพลาดในการปฏิบัติงาน การตระหนักรู้ถึงสิทธิของผู้ป่วยและเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการรับรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของพยาบาลตามมาตรฐานวิชาชีพ

การพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อเสริมสร้างความไวของนักศึกษาพยาบาลที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ได้จริงและมีประโยชน์ต่อนักศึกษาพยาบาล

คำสำคัญ: การพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอน, แนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง, ความไวทางจริยธรรม, นักศึกษาพยาบาล

*ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding e-mail: kanonrad_p@hotmail.com เบอร์โทรศัพท์ 086-7479144)

Abstract

This developmental research aimed to develop an instructional model based on the authentic learning approach to enhance ethical sensitivity towards moral problems among nursing students. The study was conducted in three phases. Phase 1 consisted in a study of ethical sensitivity towards moral problems in clinical teaching. Phase 2 was the conception of an instructional model based on authentic learning approach to enhance ethical sensitivity. And phase 3 was an evaluation the model's effectiveness. Sample was 54 Second-Year nursing students. Research instruments were 1) an open-ended questionnaire for studying current situations, 2) an ethical sensitivity questionnaire for nursing students, and 3) an open-ended questionnaire for exploring viewpoints regarding authentic learning approach to enhance ethical sensitivity. Open ended questions were explicitly considered by a panel of three experts and ethical sensitivity questionnaire for nursing students had scale-level *content validity index* (S-CVI) of .85. Cronbach's alpha coefficient was used as a measure to assess the *reliability* of the study, yielding 0.94. Data were analyzed using *frequency, percentage, standard deviation, paired t-test, and themes*. The study findings showed as follows.

1. The nursing students incomprehensively applied ethical theories to their clinical practice. They focused on clinical knowledge and practice in nursing rather than interpolated with nursing ethics, and perceived differently and slowly in ethical perception.

2. The instructional model based on authentic learning approach to enhance ethical sensitivity by meeting with student nurse supervisors for supervisory plan comprised; 1) ethics conference 2) ethics round, and 3) ethics report.

3. After using the model, the ethical sensitivity level of the nursing students was significantly higher than before using the model ($t= 4.63, p<.01$). The students' opinion towards authentic learning approach including 1) risk reduction and problem prevention, 2) minimizing errors in practical work, 3) awareness about the patients right and respecting the human right, and 4) perceptions of professional nursing roles.

This model is operative for enhancing ethical sensitivity towards moral problems of nursing students.

Keywords: Development of Instructional Model, Authentic Learning Approach, Ethical Sensitivity, Nursing Students

บทนำ

ปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีทางการแพทย์และการรักษาพยาบาลเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วมีการนำอุปกรณ์เครื่องมือและเทคโนโลยีที่ทันสมัยนำมาใช้เพื่อยื้อชีวิตผู้ป่วยและเพิ่มประสิทธิภาพในการดูแลรักษาผู้ป่วย ขณะเดียวกันความคาดหวังของผู้ป่วยและญาติต่อการรักษาพยาบาลเพิ่มขึ้นเช่นกัน บ่อยครั้งที่เกิดข้อขัดแย้งและข้อร้องเรียนระหว่างผู้ป่วยและญาติกับทีมสหวิชาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเชิงจริยธรรม ตัวอย่างเช่น การให้ข้อมูลในการดูแลรักษาไม่เพียงพอต่อการตัดสินใจเลือกในการรักษา ละเมิดสิทธิผู้ป่วย การเปิดเผยความลับของผู้ป่วย พฤติกรรมการบริการของทีมสหวิชาชีพไม่เหมาะสม รวมไปถึงความไม่เป็นธรรมในการจัดสรรอุปกรณ์ทางการแพทย์ เป็นต้น (Indhraratana, 2014) ส่วนใหญ่พบว่าข้อขัดแย้งและข้อร้องเรียนมักเกิดกับพยาบาลวิชาชีพ สืบเนื่องจากพยาบาลวิชาชีพมีหน้าที่ดูแลผู้ป่วยตลอด 24 ชั่วโมง มีโอกาสเกิดปัญหาต่างๆ

รวมทั้งปัญหาทางจริยธรรมทางการแพทย์ขาดได้ตลอดเวลา ประกอบกับภาระงานของพยาบาลวิชาชีพค่อนข้างหนัก และพยาบาลหลายคนเล็งเห็นความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีทางการแพทย์มากกว่าการให้พยาบาลแบบองค์รวม ส่งผลกระทบต่อความไว้วางใจ ความน่าเชื่อถือ รวมไปถึงคุณค่าทางจริยธรรมของพยาบาลวิชาชีพ เบี่ยงเบนไปจากที่สังคมคาดหวัง (Pultim, Prutipinyo, Sirichotiratana & Kerdmongkol, 2016; Rahnama, Hamooleh & Kouhnavard, 2017) นอกจากนี้ พยาบาลหลายคนให้ความสนใจในปัญหาเชิงจริยธรรมไม่เท่าที่ควร เนื่องจากรูปแบบของสังคมไทยยังคงเป็นแบบ paternalistic หมายถึงแนวคิดของผู้ให้บริการอยู่ในฐานะที่เหนือกว่าผู้ป่วยทั้งในด้านความรู้และความเข้าใจ บางครั้งก็ตัดสินใจแทน การสั่งให้ทำโดยปราศจากการให้ข้อมูล รวมถึงไม่เปิดโอกาสให้ผู้ป่วยเป็นผู้ตัดสินใจทั้ง ๆ ที่เป็นสิทธิของผู้ป่วย นำมาสู่การโต้แย้งและการฟ้องร้อง (Sirilai, 2012)

จากการศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของพยาบาลวิชาชีพ พบว่าระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของพยาบาลวิชาชีพโดยภาพรวมมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมระดับปานกลาง ขณะที่ผู้ป่วยและญาติมีความคาดหวังต่อพฤติกรรมด้านจริยธรรมของพยาบาลระดับสูง โดยคาดหวังว่าพยาบาลพร้อมที่เข้าใจรับฟัง เห็นอกเห็นใจผู้ป่วย ได้รับความเสี่ยง รวมทั้งมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นขณะรักษาตัวที่โรงพยาบาล (Yuenyong, 2009) นอกจากนี้พบว่านักศึกษาพยาบาลในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข มีความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี เสียสละ รวมไปถึงความเมตตา กรุณาอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งนักศึกษาพยาบาลเหล่านี้จะเป็นพยาบาลวิชาชีพในอนาคต (Boonsin, Rachawat & Preungdej, 2015) ดังนั้นการพัฒนาความสามารถด้านจริยธรรมจึงมีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อการปลูกฝังจริยธรรมตั้งแต่เป็นนักศึกษาพยาบาล

ความไวทางจริยธรรมเป็นสมรรถนะเบื้องต้นสำหรับการพัฒนาทักษะด้านจริยธรรมอื่น ๆ ซึ่งเป็นทักษะที่มีความไวต่อการรับรู้ความเสี่ยงและปัญหาทางจริยธรรม นำมาสู่การแก้ไขปัญหาทางจริยธรรมที่เหมาะสม ส่งเสริมให้ผู้ป่วยเกิดความเชื่อถือและความไว้วางใจในการดูแลรักษาเพิ่มขึ้น ส่งผลให้การปฏิบัติงานของพยาบาลมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น (Rongsawat, Trapsinsaree & Leecharoen, 2020; Jormsri & Sripusanapan, 2005) การศึกษาพยาบาลศาสตร์จำเป็นต้องเล็งเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาทักษะความไวทางจริยธรรมและควรปลูกฝังให้นักศึกษาพยาบาลมีทักษะความไวทางจริยธรรมเพิ่มขึ้น ส่งเสริมให้นำความรู้ทางจริยธรรมไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตามบทบาทหน้าที่เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อผู้ป่วย ตนเองและวิชาชีพ (Keadthong & Sueamak, 2017) ตรงกับการศึกษา Thepnimit, Untaja & Kanglee (2018) กล่าวว่ากระบวนการเรียนการสอนด้านจริยธรรมทางการแพทย์มีบทบาทสำคัญต่อนักศึกษาพยาบาลทั้งด้านความรู้ ทักษะด้านจริยธรรม รวมไปถึงทัศนคติที่ดี ต้องส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลเผชิญปัญหาทางจริยธรรมในสถานการณ์จริงมีการแก้ปัญหาเชิงจริยธรรมในสถานการณ์ที่กดดัน ส่งเสริมให้นักศึกษามีการแสดงออกที่เหมาะสม รักษามาตรฐานทางวิชาชีพ สอดคล้องกับการพัฒนานักศึกษาพยาบาลศาสตร์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2552 ได้กำหนดให้คุณธรรมและจริยธรรมเป็นหนึ่งในมาตรฐานผลลัพธ์การเรียนรู้ โดยมีแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่สามารถช่วยให้นักศึกษาพยาบาลมีการพัฒนาด้านคุณธรรมและจริยธรรมได้ ตัวอย่างเช่น การประชุมปรึกษาหารือด้านจริยธรรม วิเคราะห์และสะท้อนคิดด้านจริยธรรม เป็นต้น ซึ่งคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้จัดรูปแบบการเรียนการสอนทางจริยธรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล พบว่ารูปแบบการเรียนการสอนที่ได้ผลมากที่สุด ประชุมหลังการปฏิบัติการพยาบาล (ร้อยละ 87.77) การเขียนสะท้อนคิด (ร้อยละ 82.01) การสัมมนากรณีศึกษา (ร้อยละ 60.43) และการประชุมก่อนเริ่มปฏิบัติการพยาบาล (ร้อยละ 51.80) (Prompahakul & Nilmanat, 2017)

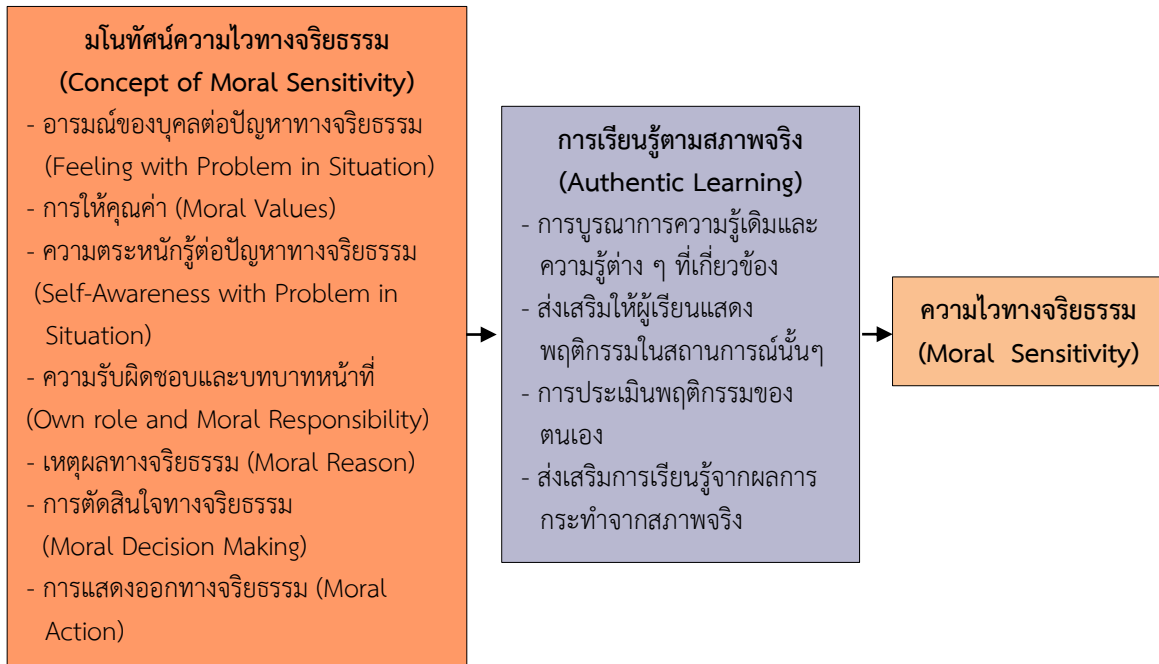
จากข้อมูลดังกล่าวส่งผลทำให้ผู้วิจัยต้องการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อเสริมสร้างความไวทางจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ร่วมกับการฝึกปฏิบัติงานในรายวิชาปฏิบัติหลักการและเทคนิคการพยาบาล

วัตถุประสงค์วิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาสถานการณ์การจัดการเรียนในการปฏิบัติทางการพยาบาลด้านความไวทางจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อเสริมสร้างความไวทางจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อเสริมสร้างความไวทางจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล ดังนี้
 - 3.1 เปรียบเทียบความไวทางจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อเสริมสร้างความไวทางจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล
 - 3.2 ประเมินความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริงเพื่อเสริมสร้างความไวทางจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดที่ศึกษา จากมโนทัศน์ความไวทางจริยธรรม (Concept of Moral Sensitivity) โดยอธิบายว่าความไวทางจริยธรรม หมายถึงความไวในการรับรู้ถึงปัญหาเชิงจริยธรรมหรือความเสี่ยงที่อาจเกิดปัญหาทางจริยธรรมในอนาคต หากบุคคลนั้นมีทักษะความไวทางจริยธรรมจะมีความสามารถในการรับรู้ความเสี่ยงและปัญหาเชิงจริยธรรมนำมาสู่การแก้ไขปัญหาเชิงจริยธรรมได้อย่างรวดเร็วและทันท่วงที องค์ประกอบทักษะความไวทางจริยธรรมประกอบด้วย อารมณ์ของบุคคลต่อปัญหาทางจริยธรรม (Feeling with Problem in Situation) การให้คุณค่า (Moral Values) ความตระหนักรู้ต่อปัญหาทางจริยธรรม (Self-Awareness with Problem in Situation) ความรับผิดชอบและบทบาทหน้าที่ (Own role and Moral Responsibility) นำมาสู่การใช้เหตุผลทางจริยธรรม (Moral Reason) การตัดสินใจทางจริยธรรม (Moral Decision Making) และการแสดงออกทางจริยธรรม (Moral Action) (Lutzen, Dahlqvist, Eriksson & Norberg, 2006) ร่วมกับทฤษฎีการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Learning) ที่ระบุว่า การเรียนรู้ในสภาพจริงช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในการเผชิญต่อสถานการณ์จริง เป็นการกระตุ้นกระบวนการคิดของผู้เรียน โดยมีการบูรณาการความรู้เดิมและความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องนำมาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์สถานการณ์หรือการแก้ปัญหาในสถานการณ์จริงอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมในสถานการณ์นั้นๆ ได้อย่างสร้างสรรค์และมีการประเมินพฤติกรรมของตนเอง ส่งเสริมการเรียนรู้จากผลการกระทำจากสภาพจริง (Dupuis & Ludwig-Palit, 2016)

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการวิจัยการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ประกอบด้วย 3 ระยะ

ระยะที่ 1 ศึกษาปัญหาสถานการณ์การจัดการเรียนการสอนในการปฏิบัติทางการพยาบาลด้านความไวทางจริยธรรม ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีการดำเนินการดังนี้

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วยอาจารย์นิเทศจำนวน 19 คน โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดคุณสมบัติอาจารย์ร่วมนิเทศในรายวิชาปฏิบัติหลักการและเทคนิคการพยาบาล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแนวทางคำถามในการศึกษาปัญหาสถานการณ์โดยการสนทนากลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนเอกสาร มีแนวคำถามจำนวน 3 ข้อ ประกอบด้วย ข้อ 1 นักศึกษาพยาบาลนำหลักการและทฤษฎีจริยธรรมในการปฏิบัติทางการพยาบาลเป็นอย่างไร ข้อ 2 การเรียนการสอนในสถานการณ์จริงในการปฏิบัติทางการพยาบาลมีการสอดแทรกประเด็นจริยธรรมทางการพยาบาลเป็นอย่างไร ข้อ 3 นักศึกษาพยาบาลมีความไวในการรับรู้ปัญหาทางจริยธรรมเป็นอย่างไร

2. สมุดจดบันทึก สำหรับจับจดข้อมูล

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแนวคำถามที่สร้างขึ้นไปตรวจคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย ได้แก่ อาจารย์พยาบาลเชี่ยวชาญด้านการใช้สถิติการวิจัย 1 ท่าน อาจารย์พยาบาลเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอน 1 ท่าน และอาจารย์พยาบาลเชี่ยวชาญด้านจริยธรรมทางการพยาบาล 1 ท่าน สังกัดวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ก่อนนำไปใช้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน 1 ครั้ง โดยจัดสนทนาเป็นอาจารย์นิเทศวิชาในรายวิชาปฏิบัติหลักการและเทคนิคการพยาบาล จำนวน 19 คน ไม่รวมผู้วิจัย ใช้เวลาในการสนทนา 2 ชั่วโมง เมื่อผู้วิจัยสนทนาเสร็จสรุปใจความสำคัญเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบความถูกต้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การวัดความถี่ของคำ หรือข้อความ ที่มีอยู่ ตามขั้นตอนดังนี้ การจัดแฟ้ม การลงรหัส (Coding) การจัดประเภทของข้อมูล (Themes) การสร้างหมวดหมู่ การหาความสัมพันธ์ของหมวดหมู่และความสอดคล้อง และหาข้อสรุป รวมถึงตรวจสอบความถูกต้อง (Crabtree & Miller, 1992)

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยวิธี Triangulation โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) การตรวจสอบด้านข้อมูลแบบสามเส้า (Data Triangulation) เพื่อดูเนื้อหาสาระที่สมบูรณ์และครอบคลุมประเด็นวิเคราะห์ที่กำหนด 2) การตรวจสอบข้อมูลด้านผู้วิจัยหรือผู้เก็บข้อมูลแบบสามเส้า (Investigator Triangulation) ข้อมูลที่ได้มาเหมือนกันหรือต่างกันถึงความถูกต้องของข้อมูล 3) การตรวจสอบด้านวิธีรวบรวมข้อมูลแบบสามเส้า (Methodological Triangulation) โดยเริ่มจากการสนทนากลุ่ม การแปลความและการตรวจสอบความเชื่อถือของข้อมูลโดยวิธี (Member Check) โดยนำข้อมูลที่ได้กลับไปให้ผู้ให้ข้อมูลอ่าน เพื่อให้ตรวจสอบความถูกต้องตรงกับข้อมูลของผู้ให้ข้อมูล (Wannapornsiri, 2009)

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อเสริมสร้างความไวทางจริยธรรม

ผู้วิจัยนัดประชุมอาจารย์นิเทศจำนวน 19 ท่าน มาชี้แจงผลการวิเคราะห์ปัญหาสถานการณ์ในระยะแรก และร่วมกันยกร่างรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อเสริมสร้างความไวทางจริยธรรม ดำเนินการจัดประชุมชี้แจง รูปแบบการนิเทศความไวทางจริยธรรมต่ออาจารย์ผู้นิเทศประกอบด้วย 1) Ethics Conference ทุกเช้าของทุกวันในการฝึกปฏิบัติงาน 2) Ethics Round ช่วงบ่ายของทุกวันในการฝึกปฏิบัติงาน และ 3) Ethics Report เป็นการวิเคราะห์ปัญหาจริยธรรมของผู้ป่วยในแต่ละราย และได้นำผลการยกร่างรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อเสริมสร้างความไวทางจริยธรรมให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอน จำนวน 2 ท่านร่วมพิจารณา ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะให้ Ethics Conference ร่วมกัน การทำ Nursing Conference และ Ethics Round ร่วมกัน Nursing Round ในส่วนเนื้อหา Ethics Report ให้ทำเป็นส่วนหนึ่งของ Nursing Care Plan และนำรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อเสริมสร้างความไวต่อปัญหาเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ในการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติหลักการและเทคนิคการพยาบาล ระยะเวลา 6 สัปดาห์ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 54 คน

ระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อเสริมสร้างความไวทางจริยธรรม ขั้นตอนนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) ชนิดกลุ่มเดียว โดยวัดก่อนและหลัง (One Groups Pre-test Post- test Design) มีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรได้แก่ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ภาคปีการศึกษา 2562 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสงขลา จำนวน 78 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ได้แก่ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ภาคปีการศึกษา 2562 จำนวน 78 คน คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ โปรแกรม G* Power ใช้ Test Family เลือก t-test, Statistical test เลือก Mean: Difference Between Two Dependent Means (Match Paired) เลือก One tail กำหนดค่าอิทธิพลขนาดกลาง (Effect Size) = 0.05 ค่าความคลาดเคลื่อน (Alpha) = .05 และค่า Power = .95 ได้กลุ่มตัวอย่าง 45 คน เนื่องจากรูปแบบการเรียนการสอนเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้นผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 54 คน วิธีการเลือกสุ่มตัวอย่างใช้แบบสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีหยิบลูกบอลแบบไม่คืนที่ (Sampling Without Replacement)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อเสริมสร้างความไวทางจริยธรรม ประกอบด้วย Ethics conference ทุกเช้าของทุกวันในการฝึกปฏิบัติงาน Ethics Round ช่วงบ่ายของทุกวันในการฝึกปฏิบัติงาน และการเขียน Ethics Report ใน Nursing Care Plan

2. แบบประเมินความไวทางจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล จำนวน 43 ข้อโดยดัดแปลงมาจากการวิจัยการพัฒนาและประเมินคุณภาพของแบบประเมินความไวทางจริยธรรมของพยาบาลจิตเวช (Boonyamanee, 2014) แบ่งเป็น แบบประเมินค่า 5 ระดับ จาก แบบประเมินค่า 5 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับตัวท่านมากที่สุด ถึง แบบประเมินค่า 1 หมายถึงข้อความนั้นตรงกับตัวท่านน้อยที่สุด

3. แบบประเมินความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริงเพื่อเสริมสร้างความไวทางจริยธรรมเป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 1 ข้อ ดังนี้ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการเรียนการสอนการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อเสริมสร้างความไวทางจริยธรรมระหว่างที่ท่านฝึกปฏิบัติงาน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบประเมินความไวทางจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล ผู้วิจัยตรวจสอบดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Index) โดยนำแบบสอบถามที่ได้เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ได้แก่ อาจารย์พยาบาลเชี่ยวชาญด้านการใช้สถิติการวิจัย 1 ท่าน อาจารย์พยาบาลเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอน 1 ท่าน และอาจารย์พยาบาลเชี่ยวชาญด้านจริยธรรมทางการพยาบาล 1 ท่าน สังกัดวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ได้ค่าดัชนีความเที่ยงตรง ทั้งฉบับ (S-CVI) เท่ากับ .85 ความเชื่อมั่นโดยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .94

2. แบบประเมินความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริงเพื่อเสริมสร้างความไวทางจริยธรรมเป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 1 ข้อ โดยนำแบบสอบถามที่ได้เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความชัดเจนในประเด็นคำถามก่อนนำไปใช้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นก่อนการทดลอง

1. ผู้วิจัยอธิบายลักษณะงานวิจัย ลักษณะรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อเสริมสร้างความไวทางจริยธรรม และการเก็บรวบรวมข้อมูลตลอดการทำวิจัยให้กลุ่มตัวอย่างได้รับทราบและเปิดโอกาสให้ซักถาม พร้อมลงลายมือชื่อยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย

2. กลุ่มตัวอย่างทำแบบประเมินความไวทางจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลก่อนเข้ารับรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อเสริมสร้างความไวทางจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล (Pre-test)

ขั้นทดลอง

1. ดำเนินการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อเสริมสร้างความไวทางจริยธรรมในรายวิชาปฏิบัติหลักการและเทคนิคการพยาบาล ประกอบด้วย

1.1 Ethics Conference (ประชุมปรึกษาทางจริยธรรม) ร่วมกันการทำ Nursing Conference ช่วงเช้าของทุกวันในชั้นฝึกปฏิบัติ

1.2 Ethics Round (ตรวจเยี่ยมทางด้านจริยธรรม) ร่วมกัน Nursing Round ช่วงบ่ายของทุกวันในชั้นฝึกปฏิบัติ

1.3 Ethics Report (รายงานวิเคราะห์ประเด็นทางจริยธรรม) ให้ทำเป็นส่วนหนึ่งของ Nursing Care Plan (1 ครั้งต่อ 3 สัปดาห์) ระยะเวลาในการทดลอง 6 สัปดาห์

ขั้นหลังการทดลอง

1. หลังจากดำเนินการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อเสริมสร้างความไวทางจริยธรรมในรายวิชาปฏิบัติหลักการและเทคนิคการพยาบาล เป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำ

แบบประเมินความไวทางจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลหลังเข้ารับการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อเสริมสร้างความไวทางจริยธรรม (Post-test)

2. กลุ่มตัวอย่างทำแบบประเมินความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริงเพื่อเสริมสร้างความไวทางจริยธรรมเป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 1 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความไวทางจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อเสริมสร้างความไวทางจริยธรรม ด้วยสถิติ Pair Sample t-test ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทดสอบข้อตกลงเบื้องต้น (Assumption) เพื่อทดสอบว่าการแจกแจงเป็นโค้งปกติ (Normality) ของข้อมูล โดยพิจารณาจากกราฟ Normal Probability Plot พบว่า ข้อมูลส่วนใหญ่จะอยู่รอบ ๆ เส้นตรง

2. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์และแบบประเมินความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริงเพื่อเสริมสร้างความไวทางจริยธรรม เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

จริยธรรมวิจัย

ผู้วิจัยเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับการรับรองจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา ได้หมายเลขรับรอง BCNSK 14/2563 ลงวันที่ 16 ธันวาคม 2562

ผลการศึกษา

1. ปัญหาสถานการณ์การจัดการเรียนในการปฏิบัติทางการพยาบาลด้านความไวทางจริยธรรมต่อปัญหาเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล พบว่า ปัญหาสถานการณ์ ประกอบด้วย 3 ข้อได้แก่ 1) ไม่สามารถนำหลักการและทฤษฎีจริยธรรมในการปฏิบัติทางการพยาบาลได้ 2) ไม่มีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนประเด็นจริยธรรม 3) ความไวทางจริยธรรมในการรับรู้ปัญหาเชิงจริยธรรมของนักศึกษามีความแตกต่างกันโดยสามารถสรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

ประเด็นที่ 1: ไม่สามารถนำหลักการและทฤษฎีจริยธรรมในการปฏิบัติทางการพยาบาลได้

“นักศึกษาพยาบาลไม่สามารถนำความรู้ในทฤษฎีจริยธรรมมาใช้ในการปฏิบัติทางการพยาบาลได้สังเกตว่าเมื่อนักศึกษาพยาบาลประสบกับปัญหาทางจริยธรรมหรือข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในการฝึกปฏิบัติงาน นักศึกษาจะเลือกที่จะนิ่งเงียบเพราะไม่รู้จะทำอย่างไร ทั้งๆที่มีรู้ทฤษฎีจริยธรรมแต่ไม่สามารถประยุกต์สู่การปฏิบัติได้”

ประเด็นที่ 2: ไม่มีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนประเด็นจริยธรรม

“การเรียนการสอนในฝึกปฏิบัติงานพยาบาลมีการสอดแทรกประเด็นจริยธรรมแต่ยังไม่ครอบคลุมอย่างน้อยและไม่ชัดเจน เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนขาดรูปแบบการสอนด้านจริยธรรมที่เป็นรูปธรรม”

ประเด็นที่ 3: ความไวทางจริยธรรมในการรับรู้ปัญหาเชิงจริยธรรมของนักศึกษามีความแตกต่างกัน

“นักศึกษาพยาบาลมีไวในการรับรู้ปัญหาทางจริยธรรมในฝึกปฏิบัติงานแตกต่างกัน พบว่าบางคนมีความไวในการรับรู้ปัญหาทางจริยธรรมค่อนข้างสูงแต่บางคนมีความไวในการรับรู้ปัญหาทางจริยธรรมค่อนข้างต่ำหรือไม่รับรู้เลย”

2. รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อเสริมสร้างความไวทางจริยธรรมต่อปัญหาเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลประกอบด้วย 1) Ethics Conference เป็นการประชุมปรึกษาทางจริยธรรม ทำร่วมกับ Nursing Conference ทุกเช้าของทุกวันในการฝึกปฏิบัติงาน 2) Ethics Round ร่วมกัน Nursing Round ช่วงบ่ายของทุกวันในการฝึกปฏิบัติงาน เป็นกระบวนการกระตุ้นความรู้เดิมที่เรียนรู้จากทฤษฎีจริยธรรมทางการพยาบาลนำมาวิเคราะห์กับปัญหาเชิงจริยธรรมเป็นการส่งเสริมความรับผิดชอบด้านจริยธรรม

และช่วยพัฒนาทักษะความไวในการรับรู้ปัญหาเชิงจริยธรรม ร่วมนำเสนอปัญหาที่ตนเองวิเคราะห์ปัญหาเชิงจริยธรรม แนวทางการแก้ไขร่วมกับอาจารย์นิเทศ และสรุปความคิดรวบยอดประเด็นความไวทางจริยธรรมต่อปัญหาเชิงจริยธรรมก่อนลงมือปฏิบัติการพยาบาล 3) Ethics Report โดยเป็นส่วนหนึ่งของ กรณีศึกษา (Case Study) เป็นการวิเคราะห์ปัญหาเชิงจริยธรรมของผู้ป่วยในแต่ละราย รวมถึงความเสี่ยงปัญหาเชิงจริยธรรมโดยเชื่อมโยงความรู้ทฤษฎีจริยธรรมกับกรณีศึกษา เป็นการพัฒนาความคิดวิเคราะห์เชื่อมโยงระหว่างความไวทางจริยธรรมต่อปัญหาเชิงจริยธรรมบนพื้นฐานของจริยศาสตร์ทางการพยาบาล

ภาพ 2 รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อเสริมสร้างความไวทางจริยธรรม

3. ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อเสริมสร้างความไวทางจริยธรรมต่อปัญหาเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (n=54)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	49	90.74
ชาย	5	9.26
อายุ		
20 ปี	19	35.19
21 ปี	32	59.26
22 ปี	3	5.56
ศาสนา		
พุทธ	44	81.48
มุสลิม	10	18.52

จากตาราง 1 พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 90.74 เพศชาย ร้อยละ 9.26 อายุเฉลี่ยส่วนใหญ่ 21 ปี คิดเป็นร้อยละ 59.26 รองลงมา 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.19 และ 22 ปี คิดเป็นร้อยละ 5.56 ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 81.48 รองลงมา ศาสนาอิสลาม คิดเป็นร้อยละ 18.52 รายละเอียด ดังตาราง 1

2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความไวทางจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อเสริมสร้างความไวต่อปัญหาเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความไวทางจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อเสริมสร้างความไวทางจริยธรรม

ความไวทางจริยธรรม	M	SD	t	df	P (1-tailed)
ก่อนใช้รูปแบบการเรียนการสอน	4.60	.32	4.63	53	< .001
หลังใช้รูปแบบการเรียนการสอน	4.84	.17			

ผลการวิเคราะห์ Paired Sample t – test ก่อนและหลัง ใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อเสริมสร้างความไวทางจริยธรรม พบว่า ก่อนใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อเสริมสร้างความไวทางจริยธรรม ($M=4.60, SD=.32$) ต่ำกว่าหลังใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อเสริมสร้างความไวทางจริยธรรม ($M=4.84, SD=.17$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t=4.63, p<.001$)

3. ผลการประเมินความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริงเพื่อเสริมสร้างความไวต่อปัญหาเชิงจริยธรรม

ผลการวิเคราะห์พบว่ารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริงเพื่อเสริมสร้างความไวต่อปัญหาเชิงจริยธรรม มีประโยชน์มากในด้าน 1) ลดความเสี่ยงและป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้น 2) ลดความผิดพลาดในการปฏิบัติงาน 3) ตระหนักถึงสิทธิของผู้ป่วยและเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ 4) รับรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของพยาบาลตามมาตรฐานวิชาชีพ ดังประเด็นที่ค้นพบดังนี้

ประเด็นที่ 1: ลดความเสี่ยงและป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น

“มีประโยชน์อย่างมาก เพราะเป็นประสบการณ์ด้วยตนเองในสถานการณ์จริง แล้วนำมาประชุมปรึกษากัน ได้ทราบประเด็นใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นจริงบนวอร์ดและได้ทราบการแก้ปัญหาที่ไปในทางที่ดีที่สุด ลดความเสี่ยงและหลีกเลี่ยงปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต”

“จริยธรรมมีประโยชน์ต่อตัวเราและผู้ป่วยมาก ๆ เพราะทำให้เราตระหนักถึงความถูกต้องในการดูแลผู้ป่วยความปลอดภัย ป้องกันความเสี่ยงทั้งด้านร่างกายและจิตใจของผู้ป่วย ทำให้เราเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยมากขึ้นและรับรู้ในบทบาทหน้าที่ของตนเพิ่มขึ้นด้วย”

ประเด็นที่ 2: ลดความผิดพลาดในการปฏิบัติงาน

“เป็นเรื่องที่นักศึกษาได้เรียนรู้ที่จะรับมือ แก้ปัญหา และลดความผิดพลาดในการทำงาน ช่วยให้เข้าใจผู้ป่วยมากขึ้นในประเด็นจริยธรรมซึ่งเป็นเรื่องที่คาดไม่ถึงว่าจะเกิดขึ้นตอนไหน อย่างไรก็ตาม แต่การที่นักศึกษาได้เรียนรู้ถือว่าเป็นภูมิคุ้มกันในอนาคต”

“มีประโยชน์ เนื่องจากได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง ที่เจอกับตัวเองและผู้ป่วย รับรู้ปัญหาต่าง ๆ และปัญหาทางจริยธรรมที่เกิดขึ้นได้รวดเร็วลดการทำงานที่ผิดพลาดและการฟ้องร้อง สอนให้เรียนรู้การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า มีไหวพริบมากขึ้น เอาปัญหาทางจริยธรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาร่วมวิเคราะห์เพื่อพัฒนาตนเองในครั้งต่อไป”

ประเด็นที่ 3: ตระหนักถึงสิทธิของผู้ป่วยและเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

“เป็นสิ่งที่ดีและเป็นประโยชน์อย่างมาก ได้รับรู้คุณค่าในตัวของผู้ป่วย สิทธิของผู้ป่วยที่เราไม่ควรละเมิดรวมทั้งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ นอกจากนี้เรารู้ถึงคุณค่าของตัวเองในบทบาทหน้าที่ของพยาบาลในทุกด้าน รวมถึงการป้องกันอันตรายความเสี่ยงที่อาจเกิดต่อตัวผู้ป่วย ความไวในการรับรู้ปัญหาของผู้ป่วยช่วยให้ผู้ป่วยปลอดภัยและเกิดประโยชน์มากที่สุดกับผู้ป่วยจริง ๆ”

“เป็นเรื่องที่นักศึกษาที่ได้เรียนรู้จะรับมือ กับปัญหาต่างที่อาจเกิดกับผู้ป่วยในการปฏิบัติงาน การเคารพสิทธิของผู้ป่วย เพิ่มความตระหนักในการปฏิบัติงานเพราะคนทุกคนมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ต้องเคารพซึ่งกันและกัน ส่งผลทำให้เราป้องกันตัวเองจากประเด็นผิดจริยธรรมและการร้องเรียนต่อไป”

ประเด็นที่ 4: รับรู้ถึงกฎหมายบทบาทหน้าที่ของพยาบาลตามมาตรฐานวิชาชีพ

“มีประโยชน์ เพราะการที่เราได้เห็นถึงการทำงานจริง ๆ ไม่ได้ราบรื่นไปหมดทุกอย่าง บางวันอาจไม่เข้าใจกันบ้างระหว่าง ญาติ คนไข้ และพยาบาล เราได้กลับมาคิดทบทวนถึงปัญหาว่าจะช่วยเสริมให้เรามองปัญหาได้ครบทุกด้านและคิดแก้ปัญหาที่ไม่ทำให้เกิดผลเสียต่อทุกฝ่ายตามบทบาทหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพ และปฏิบัติตัวภายใต้กฎหมาย”

“มีประโยชน์มาก เพราะนอกจากวิชาการและทักษะที่ต้องเข้าใจในการปฏิบัติการพยาบาลแล้วยังต้องมีจริยธรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองตามมาตรฐานวิชาชีพ และกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้าใจในตัวผู้ป่วยมากขึ้นได้ทราบถึงสิ่งที่สามารถปฏิบัติได้ และสิ่งที่ไม่สมควรปฏิบัติได้”

อภิปรายผล

ผลการวิจัย ระยะที่ 1 ศึกษาปัญหาสถานการณ์ในการจัดการเรียนในการปฏิบัติทางการพยาบาลด้านความไวทางจริยธรรม พบว่าเมื่อนักศึกษาพยาบาลประสบกับปัญหาทางจริยธรรมหรือข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในสถานการณ์จริงยังไม่สามารถนำหลักทฤษฎีจริยธรรมสู่การปฏิบัติ ตรงกับการศึกษาการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา พบว่านักศึกษาพยาบาลมีการตัดสินใจเชิงจริยธรรมที่ถูกต้องน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 94.21 โดยนักศึกษาพยาบาลมีการตัดสินใจเชิงจริยธรรมตามประสบการณ์เดิมร้อยละ 75.21 ดังนั้นควรส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลได้มีโอกาสตัดสินใจเชิงจริยธรรมได้ถูกต้องตามหลักการและทฤษฎีจริยศาสตร์ทางการพยาบาล (Boonmee & Yana, 2007) สอดคล้องกับการศึกษาการจัดการเรียนการสอนทางการพยาบาลในภาคทฤษฎี ส่วนใหญ่ใช้รูปแบบการสอนในชั้นเรียนโดยวิธีการบรรยายการอภิปรายหรือการสาธิต ซึ่งผู้เรียนไม่ได้พบกับสถานการณ์จริงส่งผลให้ใช้กระบวนการคิดเพียงเล็กน้อย ส่วนใหญ่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับสาระการเรียนรู้ครบตามหลักสูตรกำหนดมากกว่าการคำนึงถึงการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียน มีผลต่อผู้เรียนไม่สามารถคิดเชื่อมโยงเชิงบูรณาการความรู้ในห้องเรียนไปสู่การประยุกต์ในการทำงานจริง (Waisurasang & Noparoojjinda, 2011)

การเรียนการสอนในสถานการณ์จริงในการปฏิบัติการพยาบาลมีการสอดแทรกประเด็นจริยธรรมทางการพยาบาลแต่ยังไม่มียุทธวิธีที่ชัดเจน ตรงกับการศึกษาปัญหาทางจริยธรรมและความกล้าหาญทางจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลในวิทยาลัยพยาบาลภายใต้ พบว่าการเรียนการสอนพยาบาลศาสตร์มีการสอดแทรกทักษะด้านจริยธรรมให้แก่ นักศึกษาพยาบาลยังน้อยและไม่มียุทธวิธี ดังนั้นด้านการศึกษาศาสตร์ควรปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนให้มีสอดแทรกประเด็นจริยธรรมในรายวิชาเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีประสบการณ์จริงในการเรียนรู้ปัญหาทางจริยธรรม (Rongsawat, Chaowalit, Nasae & Wood, 2018) นอกจากนี้ นักศึกษาพยาบาลแต่ละคนมีความไวการรับรู้ปัญหาทางจริยธรรมแตกต่างกัน นักศึกษาบางคนมีความไวในการรับรู้ปัญหาทางจริยธรรมค่อนข้างเร็วแต่บางคนการรับรู้ปัญหาทางจริยธรรมค่อนข้างช้า ตรงกับการรายงานวิจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมรวมถึงการรับรู้ปัญหาต่าง ๆ ทางจริยธรรม มีหลายปัจจัยได้แก่ ปัจจัยภายในตัวบุคคลและปัจจัยภายนอกตัวบุคคล ปัจจัยภายในตัวบุคคลได้แก่ อายุ การอบรมสั่งสอนจากครอบครัวด้านจริยธรรม ประสบการณ์ในอดีต รวมถึงระดับการศึกษา

ปัจจัยภายนอกตัวบุคคล ได้แก่ กฎระเบียบของกลุ่มคน สังคม ประเพณีวัฒนธรรม สำหรับพยาบาลวิชาชีพพบว่า ปัจจัยภายนอกได้แก่ หลักจริยธรรมทางการพยาบาลและจรรยาบรรณวิชาชีพ ด้วยเหตุนี้ความไวทางจริยธรรมแต่ละคนจึงมีความแตกต่างกัน (Punthasee & Bunyakul, 2017) อย่างไรก็ตามการพัฒนาความไวทางจริยธรรมสามารถเพิ่มขึ้นได้จากกระบวนการศึกษาและการเรียนรู้

ผลการวิจัย ระยะที่ 2 รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นเป็นแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Learning) ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย Ethics Conference, Ethics Round ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในบริบทที่เป็นจริง มีการลงมือกระทำ และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการนำความรู้เดิมนำมาใช้ในการปฏิบัติ ส่วน Ethics Report โดยเป็นส่วนหนึ่งของ Case Study ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ปัญหาเชิงจริยธรรมของผู้ป่วยในแต่ละรายเป็นการเชื่อมโยงความรู้ทฤษฎีจริยธรรมสู่แนวทางการปฏิบัติ ตรงกับการศึกษาการเรียนรู้ตามสภาพจริง กล่าวว่าการเรียนรู้ตามสภาพจริงเป็นการประยุกต์ใช้องค์ความรู้และทฤษฎีสู่การปฏิบัติ โดยเน้นให้ผู้เรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นในมุมมองของตนตามความรู้ตามหลักทฤษฎี ช่วยให้ผู้สอนเข้าใจในความคิดเห็นของผู้เรียนในแต่ละรายได้ชัดเจนยิ่งขึ้น (Maneesakorn Von Bomann, Opasawatjai & Santwanpas, 2016) สอดคล้องกับการศึกษาของ Wicha (2020) รายงานว่าการเรียนรู้ตามสภาพจริงจะช่วยให้นักศึกษาสามารถตีความและสามารถระบุประเด็นปัญหาเชิงจริยธรรม นำไปสู่กระบวนการตัดสินใจเชิงจริยธรรมได้อย่างมีเหตุผลตามหลักการ เพิ่มความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของ จริยธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาล

ผลการวิจัย ระยะที่ 3 ผลการศึกษาในครั้งนี้เป็นเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความไวทางจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อเสริมสร้างความไวต่อปัญหาเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล พบว่าหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง สอดคล้องกับการรายงานการศึกษาและรูปแบบการเรียนรู้ทางการพยาบาลสามารถพัฒนานักศึกษาพยาบาลด้านความไวทางจริยธรรมได้เพิ่มขึ้น และสามารถต่อยอดความสามารถทางจริยธรรมด้านอื่นๆของนักศึกษาพยาบาลได้แก่ การใช้เหตุผลทางจริยธรรม (Moral Reason) การตัดสินใจทางจริยธรรม (Moral Reasoning) การแสดงออกทางจริยธรรม (Moral Action) (Spekkink & Jacobs, 2020) ตรงกับการศึกษาความไวทางจริยธรรมกล่าวว่า ความไวทางจริยธรรมเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับพยาบาลช่วยให้พยาบาลมีความมั่นใจในการปฏิบัติงานและรับรู้ปัญหาเชิงจริยธรรมได้รวดเร็ว ซึ่งแต่ละคนมีทักษะความไวทางจริยธรรมที่แตกต่างกัน ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนทางการพยาบาลมีหน้าที่พัฒนาทักษะความไวทางจริยธรรมแก่นักศึกษาพยาบาลผ่านระบบการเรียนการสอน เพื่อเตรียมความพร้อมนักศึกษาพยาบาลเป็นพยาบาลวิชาชีพที่สมบูรณ์ในอนาคต (Kraaijeveld, Schiderman & Leeuwen, 2020: Wicha, 2020) ดังนั้นรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงมีผลในการเสริมสร้างความไวทางจริยธรรมแก่นักศึกษาพยาบาล สามารถพัฒนาทักษะความสามารถความไวทางจริยธรรมเพิ่มขึ้น เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาทักษะต่างๆด้านจริยธรรมอื่นต่อไปได้ในอนาคต

นอกจากนี้ ผลการประเมินความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริงเพื่อเสริมสร้างความไวต่อปัญหาเชิงจริยธรรม พบว่ามีประโยชน์มากในด้าน 1) ลดความเสี่ยงและป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้น ตรงกับการศึกษา Akca, Simsek, Arslan, Senturk & Akca (2017) กล่าวว่าความไวทางจริยธรรมเป็นตัวรับรู้ปัญหา รวมถึงความเสี่ยงต่าง ๆทางจริยธรรม ซึ่งนับวันปัญหาทางจริยธรรมเกิดขึ้นในระบบสุขภาพเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วพร้อมกับการพัฒนาทางเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข ความไวทางจริยธรรมเป็นตัวช่วยให้พยาบาลไวต่อการรับรู้ปัญหา รวมถึงป้องกันอันตรายต่าง ๆ รวมถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นต่อผู้ป่วยนำมาสู่การการป้องกันปัญหาเพิ่มคุณภาพการดูแลรักษาให้ได้มาตรฐานยิ่งขึ้น 2) ลดความผิดพลาดในการปฏิบัติงาน ตรงกับการวิจัย Lee & kim (2020) กล่าวว่า ความปลอดภัยของผู้ป่วยเป็นสิ่งที่ทีมสหวิชาชีพต้องให้ความสำคัญมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคโลกาภิวัตน์ ความไวทางจริยธรรมถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการลดความผิดพลาดในการ

ปฏิบัติงาน เนื่องจากเจ้าหน้าที่มีทักษะความสามารถความไวทางจริยธรรมจะรับรู้ความเสี่ยงและปัญหาทางจริยธรรมอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่สุ่มเสี่ยงหรือสถานการณ์ที่ยู่ยาก นำมาสู่การแก้ปัญหาทางจริยธรรมได้ทันทั่วทั้งที่ความผิดพลาดในการปฏิบัติงานลดลง และลดความเครียดในการปฏิบัติงาน

ดังนั้น ความไวทางจริยธรรมมีความสัมพันธ์โดยตรงกับความปลอดภัยของผู้ป่วยและลดความผิดพลาดในการปฏิบัติงาน 3) ตระหนักรู้ถึงสิทธิของผู้ป่วยและเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สัมพันธ์กับการศึกษาความไวทางจริยธรรม รายงานว่านักศึกษาพยาบาลจำเป็นต้องมีระดับความไวทางจริยธรรมที่สูงเพราะต้องเผชิญกับสถานการณ์การทำงานที่ท้าทายทั้งในปัจจุบันและอนาคต การเพิ่มทักษะความไวทางจริยธรรม จะส่งผลให้พยาบาลตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่และสิทธิของผู้ป่วยเพิ่มขึ้น คำนึงถึงกฎหมายวิชาชีพ เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และยอมรับความแตกต่างแต่ละบุคคล (Yeom, Ahn & Kim, 2016) 4) รับรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของพยาบาลตามมาตรฐานวิชาชีพ พยาบาลวิชาชีพที่มีทักษะความไวทางจริยธรรมต้องมีความรู้ทางด้านจริยธรรมเป็นพื้นฐานสามารถแยกแยะได้ว่าอะไรคือบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสมการรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานวิชาชีพ อะไรที่ควรหลีกเลี่ยงหรือผิดต่อจรรยาบรรณกฎหมายวิชาชีพ ดังนั้นความไวทางจริยธรรมมีผลต่อการรับรู้บทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพ (Zande, Baart & Vosman, 2014)

สรุปได้ว่าการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อเสริมสร้างความไวทางจริยธรรมต่อปัญหาเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล โดยมีรูปแบบ Ethics Conference ทำร่วมกับ Nursing Conference และ Ethics Round ร่วมกัน Nursing Round ของทุกวันในการฝึกปฏิบัติงาน และ Ethics Report ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ Case study ส่งผลให้นักศึกษาพยาบาลพัฒนาทักษะและความสามารถความไวทางจริยธรรมเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อเสริมสร้างความไวทางจริยธรรมต่อปัญหาเชิงจริยธรรมมีประโยชน์มากในด้านลดความเสี่ยงและป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้น ลดความผิดพลาดในการปฏิบัติงาน เพิ่มความตระหนักรู้ถึงสิทธิของผู้ป่วย เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และรับรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของพยาบาลตามมาตรฐานวิชาชีพ จากประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนของพยาบาลศาสตร์ต้องขยายผลต่อยอดในการพัฒนาทักษะจริยธรรมด้านอื่นในรายวิชาการปฏิบัติทางการพยาบาลให้เพิ่มขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อมนักศึกษาพยาบาลด้านจริยธรรมให้ก้าวสู่พยาบาลวิชาชีพที่ได้มาตรฐานในอนาคตตรงความต้องการของสังคม

การนำผลการวิจัยไปใช้

การจัดการเรียนการสอนพยาบาลศาสตร์ในสถาบันต่าง ๆ ที่ผลิตพยาบาลวิชาชีพสามารถนำรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อเสริมสร้างความไวทางจริยธรรมสามารถนำไปจัดการเรียนการสอนร่วมกับรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลได้ ซึ่งเป็นการพัฒนาทักษะความสามารถความไวทางจริยธรรมแก่นักศึกษาพยาบาลและเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาต่อยอดทักษะทางจริยธรรมอื่น ๆ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักศึกษาพยาบาล องค์กร วิชาชีพ และที่สำคัญที่สุดมีประโยชน์มากต่อผู้ป่วย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยการสะท้อนคิดด้านจริยธรรมเพื่อเสริมสร้างความไวทางจริยธรรม (Ethical Sensitivity)
2. ควรมีการวิจัยที่เปรียบเทียบระหว่างการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงกับรูปแบบการเรียนการสอนอื่น ๆ เพื่อเสริมสร้างความไวทางจริยธรรม (Ethical Sensitivity)

References

- Akca, N, K., Simsek, N., Arslan, D, E., Senturk, S & Akca, D. (2017). Moral Sensitivity among Senior Nursing Students in Turkey. *International Journal of Caring Sciences*. 10(2), 1031-1039.
- Boonmee, P., & Yana, B. (2007). Ethical Decision Making among Nursing Students at Boromrajonani College of Nursing, Phayao. *Nursing Public Health and Education Journal*. 35-42.
- Boonsin, S., Rachawat, P., & Preungdej, S. (2015). Ethical Attitude of Nursing Students in Nursing Colleges Under the Jurisdiction of the Praboromarajchanok Institute. *The Ministry of Public Health. Journal of Boromarajonani College of Nursing*, 31(1), 50-60.
- Boonyamane, B. (2014). *Development and Psychometric Evaluation of the Moral Sensitivity Scale for Thai Psychiatric Nurses*. (Doctor of Philosophy in Nursing, Prince of Songkla University).
- Crabtree, B. F., & Miler. W. L. (1992). *Doing Qualitative Research*. London: SAGE Publications.
- Dupuis, J., & Ludwig-Palit, D. (2016). Simulation for Authentic Learning in Informal Education. *J Mus Educ*, 41(2), 1-12. doi: 10.1080/10598650.2016.1169730
- Indhrratana, A. (2014). Ethical Sensitivity: Concept and Application for Teaching in Nursing. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*, 15(2), 141-147.
- Jormsri, P., & Sripusanapan, A. (2005). Psychometri Evaluation of Moral Competence Scale in Nursing Practice among Nursing Students. *Thai Journal of Nursing Council*, 20(3), 1-18.
- Keadthong, W., & Sueamak, W. (2017). Development of Moral Thinking and Ethical Behavior of Nursing Students to Have Good Moral Character. *Journal of Public Health Nursing*, 31(2), 257-271.
- Kraaijeveld, M. I., Schilderman, J., & Leeuwen, E. V. (2020). Moral Sensitivity Revisited. *Nursing Ethics*. 1-11. doi: 10.1177/0969733020930407
- Lee, E., & Kim, Y. (2020). The Relationship of Moral Sensitivity and Patient Safety Attitudes with Nursing Students' Perceptions of Disclosure of Patient Safty Incidents: A Cross - Sectional Study. *PLoS ONE*, 15(1). 1-14.
- Lutzen, k., Dahlqvist, V., Eriksson, S., & Norberg, A. (2006). Developing The Concept Of Moral Sensitivity In Health Care Practice. *Nursing Ethics*, 13(2), 187-196.
- Maneesakorn Von Bomann, S., Opasawatchai, S., & Santwanpas, N. (2016). Effects of Authentic Learning Style on Data Analysis Skills and Satisfaction of 3rd Year Nursing Students. *Nursing Journal of the Ministry of Public Health*, 25(3), 93-107.
- Prompahakul, C., & Nilmanat, K. (2017). Moral Competence in Nursing Practice amongst Nursing Students at Prince of Songkla University. *Thai Journal of Nursing Concl*, 32(4), 67-78.
- Pultim, D., Prutipinyo, C., Sirichotiratana, N., & Kerdmongkol, P. (2016). Ethical Behavior of The Nursing Profession: A Tertiary Hospital. *Public Health & Laws Journal*, 2(1), 1-13.
- Punthasee, P., & Bunyakul, J. (2017). Factors Affecting Ethical and Legal Behaviors in the Clinical Nursing, Huachiew Chalermprakiet University. *Thai Red Cross Nursing Journal*, 10(1), 81-94.
- Rahnama, F., Hamooleh, M, M., & Kouhnavard, M. (2017). Correlation Between Moral Sensitivity and Self-Esteem in Nursing Personnel. *Journal of Medical Ethics and History of Medicine*, 10(6), 1-8

- Rongsawat, O., Chaowalit, A., Nasae, T., & Wood, M. (2018). Moral Problems and Moral Courage in Nursing Practice of Nursing Students in Nursing Colleges, Southern Thailand: Critical Incident Technique. *Songklanagarind Journal of Nursing*, 38(2), 116-126.
- Rongsawat, O., Trapsinsaree, D., & Leecharoen, P. (2020). Moral Courage in Nursing. *The Southern College Network Journal of Nursing and Public Health*, 7(3), 39-46.
- Sirilai, S. (2012). Ethical Paradigm Shift of Nurses Globalized Era. *EAU Heritage Journal*, 6(2), 1-9.
- Spekkink, A., & Jacobs, G. (2020). *The Development of Moral Sensitivity of Nursing Students: A Scoping Review*. *Nursing Ethics*, 1-18. doi: 10.1177/0969733020972450
- Thepnimit, S., Untaja, P., & Kanglee, K. (2018). Moral Development in Nursing Profession. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*, 19(2), 136-142.
- Waisurasing, L., & Noparoojjinda, S. (2011). The Development of Instructional Model Using Authentic Learning Approach to Enhance Achievement and Critical Thinking Ability of Nursing Students, Boromarajajonani College of Nursing, Suphanburi. *Journal of Nursing and Education*, 4(3), 63-77.
- Wannapornsiri, C. (2009). Qualitative Research and Nursing. *Journal of Nursing Science Naresuan University*, 3(1), 1-7.
- Wicha, S. (2020). Nursing Students' Perception of Ethical Dilemmas in the Ward. *Journal of Health Sciences Scholarship*, 7(2), 131-145.
- Yeom, H., Ahn, S., & Kim, S. (2016). Effects of Ethics Education on Moral Sensitivity of Nursing Students. *Nursing Ethics*, 24(6), 644-652. doi: 10.1177/0969733015622060
- Yuenyong, N. (2009). Ethical Behavior of Professional Nurses. *Pathumthani University Academic Journal*, 1(1), 110-123.
- Zande, M. V. D., Baart, A., & Vosman, F. (2014). Ethical Sensitivity in Practice: Finding Tacit Moral Knowing. *Journal of Advanced Nursing*, 70(1), 68-67. doi: 10.1111/jan.12154